

داستان «ازتا»
به روایت اعداد

آنچه در این گزارش می خوانیم

اولین گزارش جامع باشگاه کتابخوانی ازتا با تمرکز بر داده ها و دستاوردهای این سازمان به صورت عمومی منتشر می شود. ازتا یک جامعه ی گسترده با محوریت کتاب است که هدفی فرای خوانده شدن کتاب های بیشتر دارد. ما کتاب را دریچه ای برای ساختن یک جامعه ی بهتری بینیم. «ازتا» ریشه در جریان و حرکت دارد و دور ۲ کلمه «کتاب» و «زندگی» شکل گرفته است: «از کتاب تا سواد زندگی». فعالیت های اصلی ازتا را می توان در ۳ دسته زیر دنبال کرد:

باشگاه کتابخوانی | طرح ماراتن | طرح آبونمان

در ادامه فعالیت های ازتا را در باشگاه کتابخوانی و سپس طرح آبونمان و ماراتن به اختصار بررسی خواهیم کرد.

AZTA

Community

بخش‌های اصلی

آبونمان کتاب

ماراتن کتابخوانی

باشگاه کتابخوانی

فرهنگ

کتابخوانی برای ایرانیان خارج

حمایت از کسب‌های
خانگی / فرهنگی

ایجاد فضای کار داوطلبانه

آموزش

آموزش تسهیلگر بومی

کارگاه سواد مالی نوجوان

کارگاه آموزش معلمان

کارگاه مروج کتاب

توانمندسازی

تجهیز کتابخانه

اهدای کتاب با کیفیت

بورسیه گروه کتابخوانی

ارسال تسهیلگر به کل ایران

محتوا

پادکست ازتا

نشریه ازتا

نقد و بررسی کتاب

گزارش مستند تسهیلگران

فصل اول

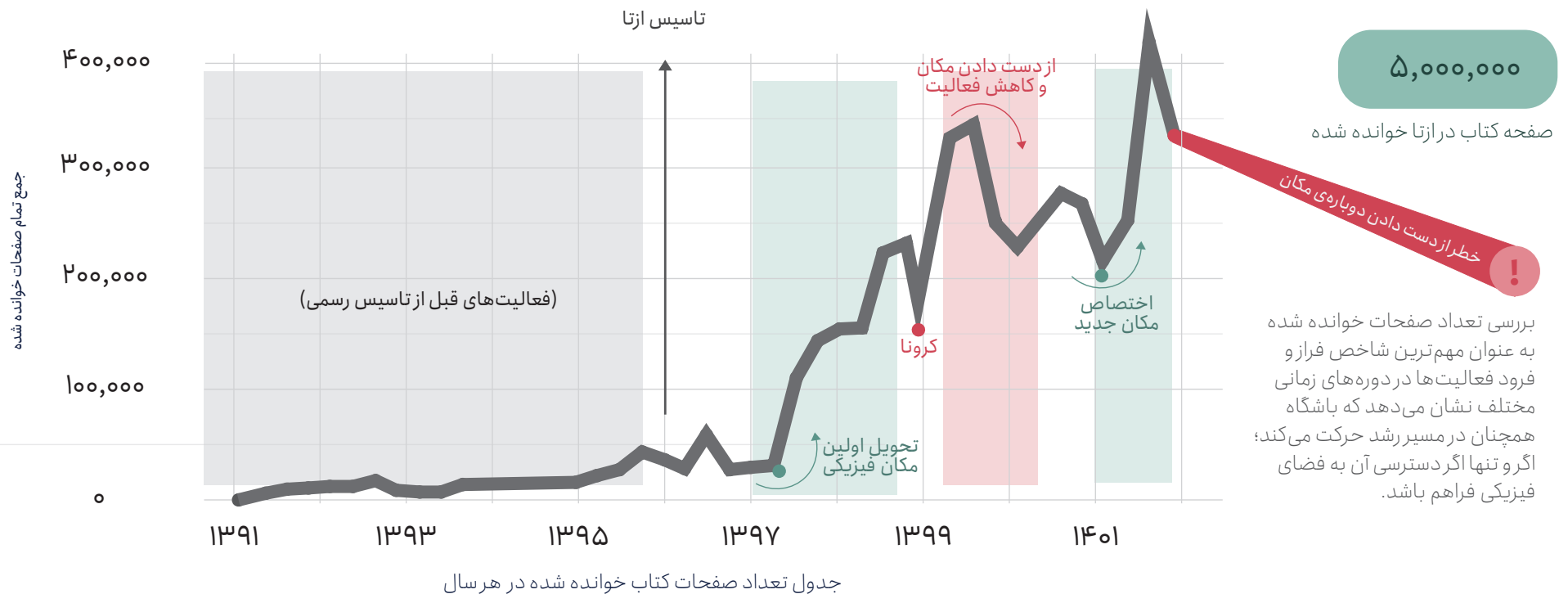
باشگاه کتابخوانی

۱

۵ میلیون تعداد صفحاتی است که در...

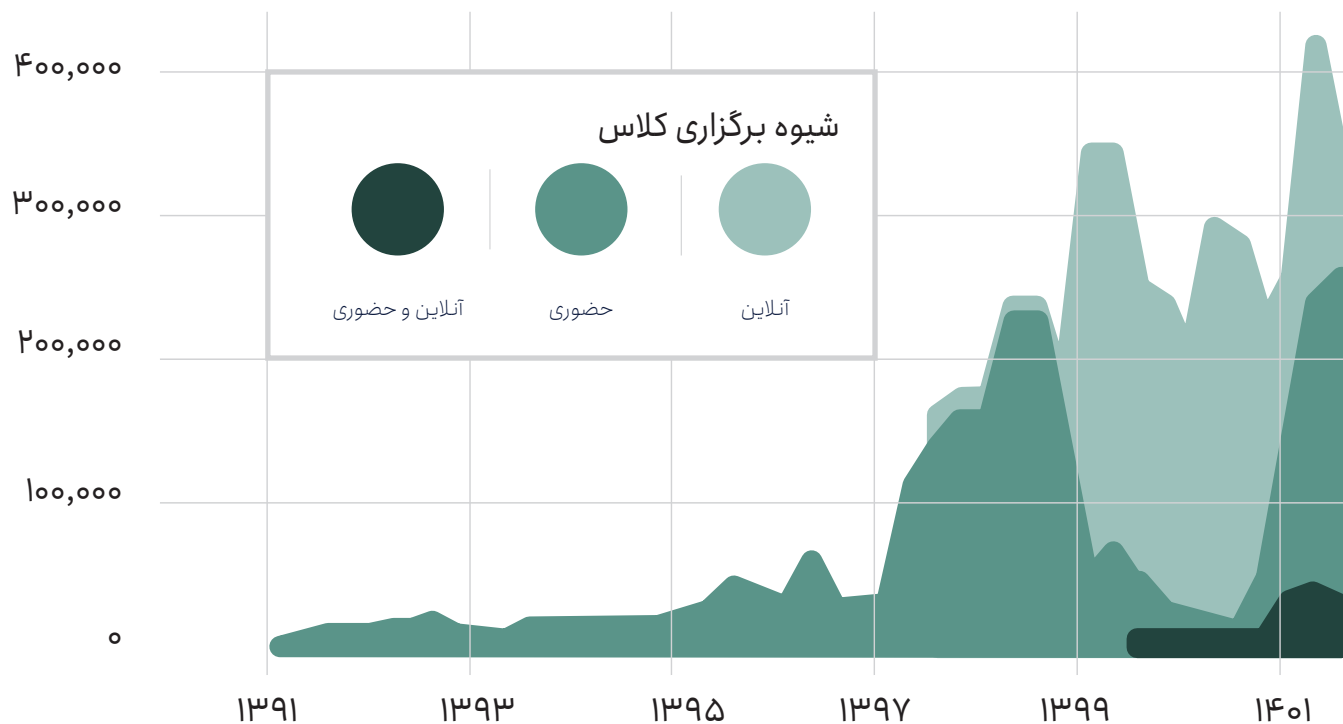
۵ میلیون، تعداد صفحاتی است که در ازتا خوانده شده. موسسان ازتا، کتابخوانی با مردم را از دهه ۷۰ آغاز کرده‌اند؛ اما رشد چشمگیر آن زمانی بود که ازتا توانست فضایی اختصاصی برای گروه‌های کتابخوانی خود راه‌اندازی کند. تا قبل از این زمان، در هر فصل به طور متوسط ۳۰ هزار صفحه کتاب در ازتا خوانده می‌شد. اما با اختصاص فضای جدید، به ۳۵۰ هزار صفحه در فصل رسیده و در طول دو سال ۱۰ برابر شد. با شیوع کرونا و تعطیلی مراکز و موسسات، ازتا محل استقرار خود را از دست می‌دهد. فقدان محل ثابت حجم فعالیت‌های ازتا را نصف می‌کند و در بهار ۱۴۰۰ تعداد صفحات خوانده شده در باشگاه را به ۱۸۰ هزار صفحه کاهش می‌دهد. ازتا با تحمل سختی زیاد و تلاش فراوان بالاخره در زمستان ۱۴۰۰ محل جدیدی برای فعالیت‌های خود دست و پا می‌کند. این اتفاق، دوره دوم رشد ازتا را رقم می‌زند و تعداد صفحات خوانده شده در باشگاه را در تابستان ۱۴۰۱ به بیشترین مقدار خود یعنی ۴۲۰ هزار صفحه در فصل می‌رساند.

انعطاف برای بقا

با شروع همه‌گیری کرونا و سلب شدن امکان زیست حضوری در انتهای سال ۹۸ و از دست دادن فضای فیزیکی در سال ۹۹، ازتا نیز مانند دیگر موجودات زنده، برای ادامه حیاتش دست به تغییر و ابتکار می‌زند. ازتا فعالیت آنلاین خود را از همان زمان گسترش می‌دهد، تعداد گروه‌هایی که وابستگی کمتری به حضوری فیزیکی اعضا دارد را بیشتر می‌کند و ازین طریق افتی را که بعد از شیوع همه‌گیری و از دست دادن جا در فعالیت هایش اتفاق افتاده تا حد زیادی جبران می‌کند.

انعطاف و ادامه حیات ازتا در شرایطی رخ می‌دهد که بسیاری از موسسات و کسب‌وکارها در دنیا کارشان در دوران کرونا به تعطیلی می‌کشد. این پدیده نشان می‌دهد که ازتا روی یک نیاز واقعی دست گذاشته و تعلق خاطر اعضا به فعالیت‌های آن به گونه‌ای بوده که زیر بار بیماری همچنان موفق شده به زندگی خود ادامه دهد و ارتباط خود با اعضایش را حفظ کند.

از نبودن جا تا گسترش جغرافیایی

توسعه فعالیت‌های آنلاین باشگاه در دوران کرونا سبب می‌شود جغرافیای دوستان ازتا گسترش پیدا کند و برخی از گروه‌های کتابخوانی که جغرافیای پراکنده‌تری دارند، همچنان به صورت آنلاین یا به صورت حضوری و آنلاین به فعالیت خود ادامه دهند. ازتا در حال حاضر نه تنها در شهرهای مختلف ایران بلکه در کشورهای مختلف جهان اعضای دارد که با یکدیگر به زبان فارسی کتاب می‌خوانند و گفتگو می‌کنند.

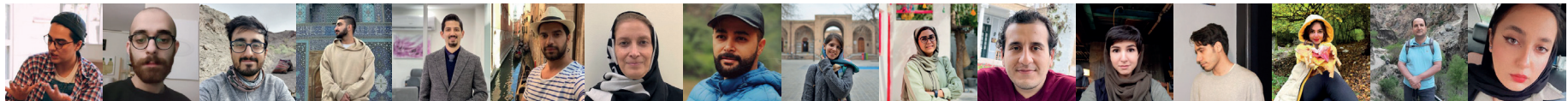
اعضا | پراکندگی جغرافیایی

تاکنون بیش از ۲۰۰۰ نفر در گروه‌های کتابخوانی یا کارگاه‌های ازتاً عضو شده‌اند. اعضای ازتاً در بیش از ۸۰ شهر در ۱۶ کشور دنیا در آسیا و اقیانوسیه، اروپا و آمریکای شمالی سکونت دارند. این توزیع جغرافیایی نشان می‌دهد ازتاً موفق شده علاوه بر ایجاد ارتباط با جغرافیای نزدیک، به نیاز برخی از فارسی‌زبانان خارج از ایران نیز برای گفتگو و هم‌زبانی پاسخ دهد.

اعضا | گروه‌های سنی

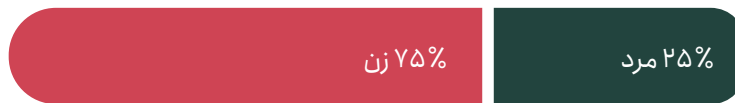
از تاپیف گسترده‌ای از گروه‌های سنی از متولدین دهه ۲۰ تا ۹۰ شمسی از ۷ ساله تا ۷۶ ساله را در بر می‌گیرند. تنوع گروه‌های سنی افرادی که درازتا آمد و شد دارند در دیگر موسسات فرهنگی، خدماتی، آموزشی، تجاری نمونه‌های مشابه زیادی ندارد و از نظر فرصتی که برای تجربه گفتگوهای بین نسلی فراهم کرده کم‌نظیر است.

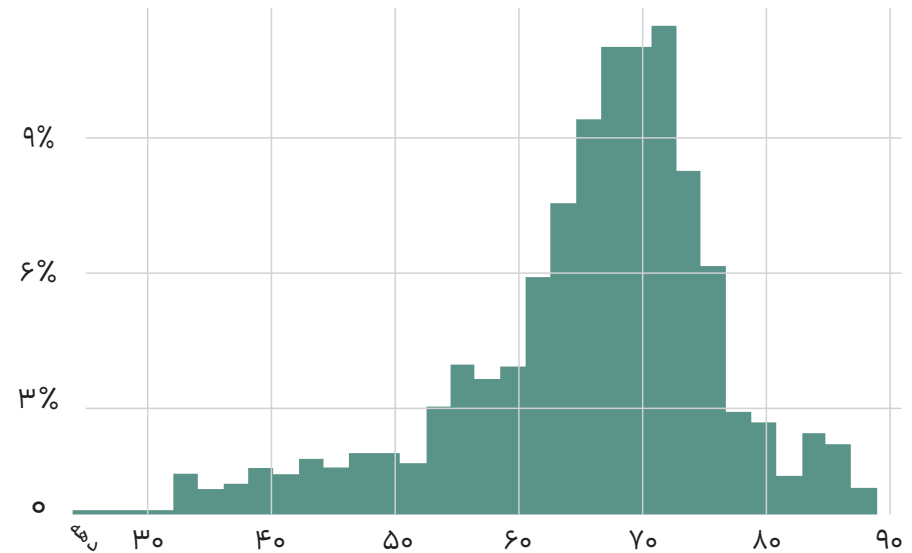
گروه‌های سنی ازتا

جنسیت اعضا

به نظمی‌رسد نسبت زنان در میان اعضای مسن‌تر باشگاه به طور متوسط نسبت به مردان بیشتر بوده است. درصد زنان از کل متولدین دهه ۳۰ و ۴۰ در باشگاه نزدیک به ۹۲٪ است.

«پس ساختمش!»

از زبان فریبا؛ مدیر گروه‌های کتابخوانی

من هرچقدر توی شهرم گشتم، نتونستم جایی رو پیدا کنم که توش آدم‌های متفاوت کنار هم جمع بشن و این تفاوتِ دیگری رو در صلح بپذیرن. اگر هم جایی بود، آدم‌ها به جای شنیدن، فقط می‌خواستن نظرشون رو مثل چکش تو سر بقیه بکوبن. شهرم جایی برای شنیده شدن نداشت و من سعی کردم بسازمش. گروه‌های کتابخوانی موفق‌ترین تلاش من برای ساختن اون فضاست. گروه کتابخوانی خیلی چیز عجیبه. می‌تونی توش تغییری که هر کتاب توی آدم‌ها به وجود میاره رو ببینی و عجیب‌ترین قسمتش اینه که گروه‌های کتابخوانی فقط برای آدم‌های کتابخون نیست. کلی آدم کتاب‌نخون توی همین گروه‌ها دیدم که بعدا کتاب تبدیل به بخش جدانشدنی زندگی‌شون شده.

فصل دوم

آبونمان كتاب

۲

عدالت در دسترسی مستمر به کتاب با آبونمان

از تا طرحی به نام آبونمان دارد که در آن برای کسانی که به هر دلیل دسترسی به کتاب ندارند و در این طرح عضو شده‌اند، ماهی یک کتاب همراه نامه‌ی شخصی با پست سفارشی ارسال می‌کند و با آن‌ها ارتباط می‌گیرد. از فروردین ۱۳۹۸ تاکنون بیش از ۳۵۰ نفر در نقاط مختلف کشور در طرح آبونمان پذیرفته شده‌اند و به صورت ماهانه کتاب دریافت کرده‌اند.

۵۵% کودک

۴۵% نوجوان

بیش از ۹۵% اعضای آبونمان، متولدین سال‌های ۱۳۷۵ تا ۱۳۹۸ (افراد ۳ تا ۲۵ ساله) هستند. نیمی از اعضا متولدین ۱۳۸۵ تا ۱۳۹۱ (کودکان و نوجوانان ۱۰ تا ۱۵ ساله) هستند. میانه سنی اعضای آبونمان ۱۲ سال است.

۳۵۰

عضو

۸۰۰۰

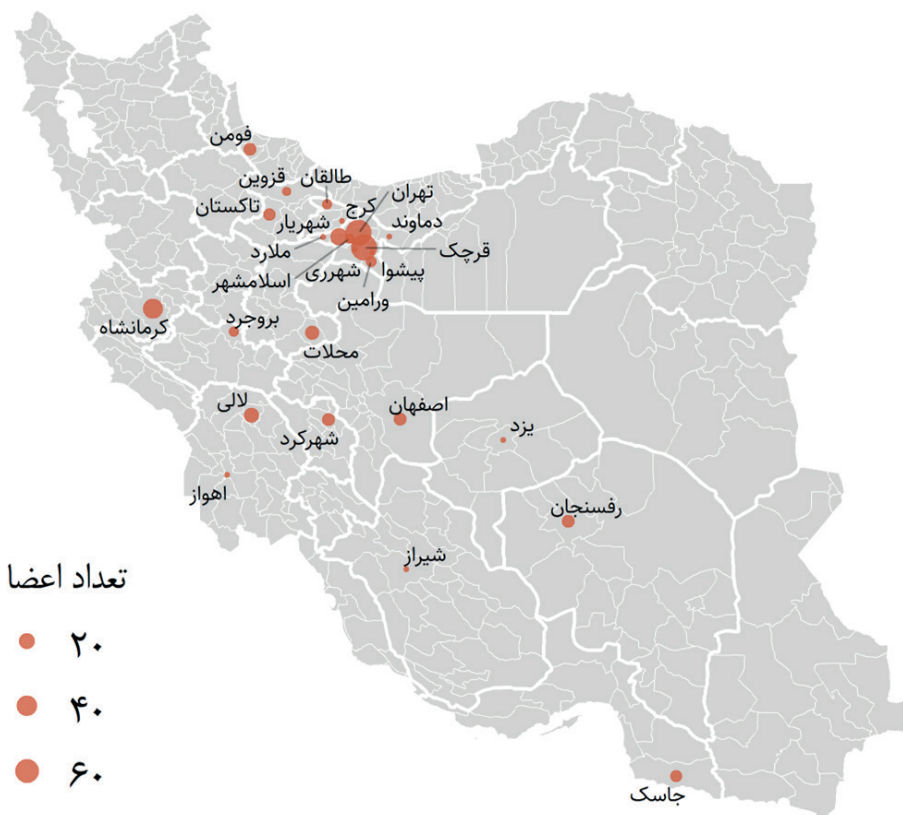
کتاب اهدا شده

۵۰

شهر و روستا

تعداد اعضا

- ۲۰
- ۴۰
- ۶۰

پراکندگی طرح آبونمان در کشور

«بعد آبونمان همه چی برام فرق فرق کرد»

از زبان آرش؛ مدیر داوطلب آبونمان

آبونمان، به همه اونایی که - مثل من - فکرمی کردن اولویت اول خانواده کم برخوردار فقط پوله، یک نهی بزرگ گفت. یه باریکی از مادرهایی که براشون کتاب می فرستیم بهم زنگ زد و گفت: من فکر نمی کردم هیچ وقت کسی به فکر کتاب خوندن ما باشه. بعد گوشه رو داد به بچه هاش که در مورد کتابها برامون حرف زدن. گفتن: چقدر احساس خوبی بهشون دست داده وقتی که به جای مامور خیریه، مثل بقیه مامور پست اومده در خونه شون. گفت: چقدر خوبه که نامه نوشتین و پاکت رو مهر کردین. من اون پاکت رو توی کمد نگه داشتم و دور نذاختم. آبونمان چیزی فراتر از رسوندن کتاب دست آدمهاست. آبونمان در مورد کرامت انسانی همه ی آدمها فارغ از توانایی های مالیشونه.

یک راهکار موثر: ایجاد فرهنگ کتاب در مدارس

ماراتن، طرح مکمل و تمام کننده‌ی پازل ازتتا، برای ایجاد یک رابطه‌ی قوی و عاطفی از کودکی با کتاب در مدارس است. ازتتا در مدارس سراسر ایران گروه کتابخوانی می‌سازد و در یک برنامه‌ی منسجم با فعالیت‌ها و بازی‌های جمعی، لذت مواجهه با کتاب را در کودکان ایجاد می‌کند.

گروه سنی مخاطبین طرح ماراتن ازتتا

۴۰٪ متوسطه

۶۰٪ دبستان

در زنگ کتابخوانی، دانش‌آموزان ابتدا عادت می‌کنند هر روز کتاب بخوانند؛ مثلاً روزی ۱۰ صفحه و کم‌کم یاد می‌گیرند چطور بخوانند و از آن لذت ببرند. چطور در مورد کتاب گفتگو کنند و فعالیت‌هایی انجام دهند تا مطالب را عمیق‌تر درک کنند؛ طوری که در جانشان ته‌نشین شود.

۱۷,۳۰۰

کتاب خوانده شده

۴۴

شهر و روستا

۱۵,۰۰۰

دانش آموز

پراکندگی زنگ‌های کتابخوانی در ایران

ماراتن در مناطق کم برخوردار

ماراتن ازتا فقط محدود به تهران نمی‌شود. سال ۹۹ با شروع کرونا و گسترش آموزش آنلاین مدارس، ماراتن ازتا در روستای لوتک زابل، محمدآباد سیستان، روستای کلیورگان بلوچستان، مدرسه‌ای در مشهد و یک مدرسه در حاشیه اراک به صورت آنلاین حضور داشته و در مراحل بعدی به روستای سیدبارو پلان سیستان به صورت حضوری گسترش پیدا کرده است.

شیوه برگزاری کلاس‌ها:

۲۵٪ حضوری

۷۵٪ آنلاین

"یک چمدان پراز کتاب برداشتم و رفتم زابل"

دو سه سال پیش وقتی پدر بزرگم برام از زابل تعریف کرد چشم‌هام رو بستم، چمدونم رو پراز کتاب کردم، توی خیالم رفتم زابل و نشستم با بچه‌ها کتاب خوندم. تنها راهی که در ازتا برای تغییر و امید یاد گرفته بودم خوندن و گفتگو بود. چند ماه بعد وقتی «ماراتن ازتا» بهم پیام داد گفت برای بچه‌های یه مدرسه در لوتک کتابخوانی برگزار کنیم بال درآورم از خوشحالی؛ یک سال و یک ماه بعد چمدونم رو پراز کتاب کردم کتاب‌هایی که تک‌تکشون رو بر اساس شناختی که از بچه‌های پیدا کرده بودم انتخاب کردم و رفتم زابل و اولین جلسه گروه آوند با ۱۰ پسر کلاس دهمی هنرستان لوتک نیمه‌های بهمن ماه ۹۹ برگزار شد.

مهفام | تسهیلگر ماراتن

برگزاری کارگاه آموزشی برای تسهیگران

تسهیلگر فردی ست که سرپرستی گروه‌های کتابخوانی را برعهده می‌گیرد و فعالیت‌های مختلف گروهی را هدایت می‌کند. ماراتن ازتای طی سال‌های گذشته چندین کارگاه مقدماتی و پیشرفته تسهیگری برای مدارس، مراکز آموزشی و فرهنگی و هر فردی که به این حرفه علاقه دارد برگزار کرده است. برگزاری مستمر و با کیفیت گروه‌های کتابخوانی در مدارس بدون داشتن تسهیگرهای متخصص امکان‌پذیر نبود و به همین دلیل ازتای از سال ۹۶ اقدام به برگزاری دوره‌های تسهیگری کتاب نموده تا بتواند تسهیگران بومی تربیت کند.

کارگاه تسهیگری برگزار شده

۵۱

تعداد تسهیگرهای آموزش داده شده

۲۳۶

۸۰۰۰ جلد

کتاب اهدا شده به کتابخانه‌ها و مدارس

«آموزش رو به ما اشتباه یاد دادن!»

از زبان سپیده؛ مدیر ماراتن

آموزش رو به ما اشتباه نشون دادن. همراه با اجبار، سختی و بدون هیچ لذتی و ما ناخودآگاه مسبب این رنج رو کتاب‌ها و هرچیزنوشتنی دیگه میدونیم. ما با ماراتن سعی می‌کنیم به بچه‌های کوچیک توی مدرسه‌ها نشون بدیم که میشه چیزی یاد گرفت و درکنارش لذت هم برد. ماراتن یه طرح ساده‌ی کتابخونی در مدارس نیست. خود من هر بار که با بچه‌ها جمع میشیم، عمق ارتباطی که داریم رو خیلی سخت می‌تونم جاهای دیگه داشته باشم. خیلی کارهای دیگه‌ای می‌تونستم تو زندگیم بکنم ولی حس کردم این شکل حضورم شاید بتونه آینده‌ی چند نفر آدم رو بهتر بکنه، پس اینجا موندم.

من پسری رو در مدرسه دیدم که بعد تموم شدن سال تحصیلی بهم زنگ زد و گفت میخواد توی تابستون هم کتاب بخونه و ازم خواست بهش کتاب معرفی کنم. من بیشتر از این چی میخواستم توی زندگیم؟

#تا_بمانی

ما از ابتدای دهه‌ی هفتاد فعالیت خود را آغاز کرده و با تمام شرایط موجود تا امروز فعالیت خود را ادامه داده‌ایم؛ اما مسئله‌ی مکان مناسب برای فعالیت‌ها از همان ابتدا تا امروز برای ازتتا مشکل ساز بوده. ازتتا برای ادامه‌ی فعالیت‌های خود نیاز به یک فضای متمرکز و دائمی دارد. کمپین #تا_بمانی برای حمایت مالی از ازتتا برای تهیه یک مکان دائمی است.